Írta: Benedek Csaba
2013. november 23. szombat, 13:20 - Módosítás: 2020. április 06. hétfő, 13:01

November 23. Kelemen napja

Kelemen szent pápa († 101), a *kőszikla* Péternek tanítványa és harmadik utóda, a bányászok egyik hajdani patrónusa. Kelemen (*Clemens*) a *cleos*, azaz ‚dicsőség' és az ‚értelem' (*mens*) szóból származik, tehát mintegy azt jelenti: ‚dicsőséges értelem', Mert értelme dicsőséges volt, azaz minden szennytől tiszta; az erény teljességével fölvértezett, és már életében a teljes boldogsággal fölékesített. Ez a boldogság abban áll – miként Ágoston mondja *A Szentháromság* ról írt könyvében –, hogy ott lényünk nem lát halált; tudásunk nem szenved hibát; szeretésünk nem ismer botránkozást.

Kelemen minden bizonnyal előkelő római családból származott. Szülei elszakadtak egymástól, s a család, amelyben még egy ikerpár született, teljesen szétszóródott. Kelemen már felnőtt, amikor elindult, hogy megkeresse övéit, de közben a bölcsességet kereste, mert kora gyermekkorától fogva foglalkoztatták az élet értelmének kérdései. Végül elérkezett a keresztényekhez, találkozott Szent Péterrel és csatlakozott hozzá missziós útjain. A történet azzal végződik, hogy Kelemen Péter utódja lett.

Passiója szerint, amelyet a 4. században írtak, Traianus császár a Krím-félszigetre száműzte, ahol sok kereszténnyel együtt márványbányában dolgozott, végül a tengerbe fojtották. A középkor elején hazatértek ereklyéi is: Cirill és Metód, akiket a bizánci császár 860-ban a Krím-félszigetre küldött misszióba, Kerszonban megtalálták Kelemen maradványait, és később magukkal vitték Rómába. A már meglévő bazilika fogadta be ereklyéit, és így a szent sír-templomává lett. A bazilika mai altemplomában a középkori freskók beszélik el a szent pápa történetét, ahogy a hagyományban megformálódott.

A legenda szerint Kelemen életének utolsó szakaszát száműzöttként a Krímben töltötte egy márványbányában. Kétezer keresztényt talált ott, akik hozzá hasonlóan kényszermunkára lettek ítélve. Panaszkodtak, hogy nagyon messzire kell vízért járniuk. Ekkor Kelemen a többiekkel együtt imádkozni kezdett vízért. S íme, meglátott egy Bárányt, a lábával kapart egy helyen. Kelemen odament és a megjelölt helyen szerszámát belevágta a földbe. Olyan bővízű forrás fakadt, hogy patakként folyt tovább. A környék lakói úgy megrendültek az eseménytől, hogy megkeresztelkedtek. Amikor ez a császár tudomására jutott, elrendelte, hogy kössenek követ Kelemen nyakába és fojtsák a tengerbe. Miután vértanú lett, a legenda szerint a tenger több mérföldre visszahúzódott, hogy a hívek a holttestét kivihessék a szárazra. A hullámok mint márvány mauzóleum vették körül a szent testét.

Az Érdy-kódexben következőképp írja le a legendát: *Mondának őneki az népek, hogy hat mélyföldről hordanak vizet hátokon. Azt hallván, mondá: imádkozjatok. Ő es imádságra adván magát. Ime láta távol egy szép fejér bárányt, az jobb lábával vermöt vájván. Azt jelentvén, hogy ott megásnák és Úristen vizet adna őnekik. És mikoron megásták volna, ime nagy szép kútfő fakada fel, kin nagy ervendetes hálát adának az Úristennek.*

A csoda láttára, Kelemen szavára sokan megkeresztelkednek. Erre a császár ispánja nagy követ köttetett Kelemen pápa nyakára és a tengerbe vettette. A hívek imádkozni kezdtek, és ime azonnal meghallgatá őket Úristen, és három mélyföldig megszárada az tenger vize, hogy minden szabadon, szárazon mehet vala az szent testinek látására. Mikoron azért bemöntenek volna találának egy szép kőből faragott kápolnát Úristennek hatalmassága szerént, és benne egy ékes kőkoporsót, és benne a szent mártirnak testét, mellette kedég az nagy követ. És megjelenteték őnekik, hogy onnan ki ne vinnék az szent testét.

E legendából érthető, hogy a bányászok miért választották Kelement védőszentül.

Tiszteletével főleg Tirol és Csehország egyes bányavidékein, a régi Magyarországon szórványosan, leginkább Rozsnyó és Selmecbánya környékén találkozunk. A rozsnyai Kálvária kápolnájában (1741) képét láthatjuk. Névünnepén itt búcsú is van: a bányászok díszruhásan, kezükben égő gyertyával misén vesznek részt. Hasonlóképpen *Illés* (Ilja) selmeci falu templomában is ott függ fogadalmi jellegű képe.
Körmöcbánya
(Kremnica) Szentháromság-szobrának egyik kőreliefjén is föltűnik, bányászó szerszámokkal körülvéve. Nyilván
Szentkelemen
elenyészett sárosi falu (1332) neve is bányász patrociniummal függött össze.

A *Kelemen, Kelen, Kele, Kelő* családnév szentünk hajdani tiszteletéről tanúskodik.

Kelemen-patrociniuma van *Bük* (Sopron), *Ötösbánya* (Rudmány, Kottersbach), *Mocsonok* (Močonok),
Rhonitz
(Hronec, 1811), a Pilisben
Kesztölc

templomának. Nem véletlen, hogy egyik régi
Szentkút
(Heiligenbrunn, a Pinka völgyében) őt, a forrásfakasztót tiszteli védőszentül. Elenyészett
Lelle
(1055),
Tata
(1387),
Kajár
(1421) hajdani patrociniuma. Középkori hazai ábrázolásáról nem tudunk.

Irodalom:

Bálint Sándor: ÜNNEPI KALENDÁRIUM II. Szent István Társulat, Budapest, 1977.

SZENT I. KELEMEN PÁPA

Szent I. Kelemen vértanú pápa

További találatok:

Jacobus de Voragine: Legenda Aurea, Szent Kelemen pápa

Szent Kelemen pápa, vértanú

http://www.katolikus.hu/szentek2/SZENTEK/00000045.HTM